

ORATIO

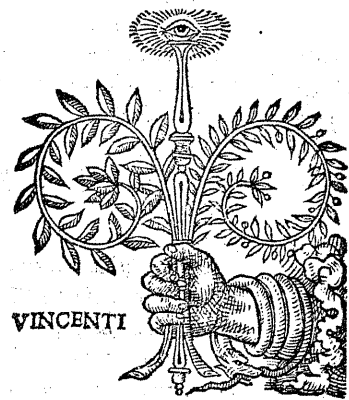
F. AMBROSII CA-

THARINI POLITI SENENSIS,

de officio & dignitate Sacerdotum,

Christiani & gregis pastorum,

In synodo Lugduñ. habita.

VINCENTI

LVGDVNI
APVD HAEREDES SIMONIS

VINCENTII

M. D. XXXVII.

MADE IN SPAIN

(2)

ORATIO

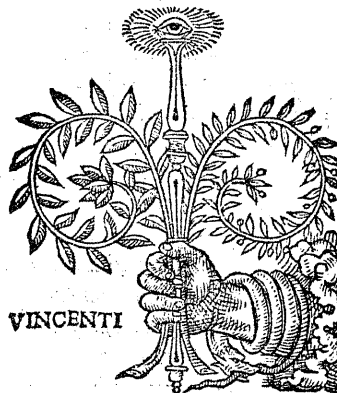
F. AMBROSII CA-

THARINI POLITI SENENSIS,

de officio & dignitate Sacerdotum,

Christiani & gregis pastorum,

In synodo Lugduñ. habita.

LVGDVNI
APVD HAEREDES SIMONIS

VINCENTII

M. D. XXXVII.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO
 patri, ac domino. D. Francisco. S. Rom. ecclesie
 Cardinali, à Turnone, tit. Sanctorum Petri
 & Marcellini. F. Ambrosius Poli-
 tus Senensis ordi. predica.
 indignus. S. D.

VOD hoc anno de sacerdotis, gregūq;
 Christi pastoris officio, in huius ordine
 urbis diocesi collecta de more synodo,
 penè ex tempore sum eloquutus. Pater
 ampliss. typographus quidam, ut sibi
 excudendum darè, rogauit. Volebat enim alteri iam olim
 edito libello, nunc etiam denuo. ab illo excuso, quem
 Christianissimi regni summo cæcellario dicauit, hanc
 nostram concionem simul adiungere, Non autem id fie-
 ri passus essem, ni uiri quidam religiosi mihi suggestissent
 ne prohiberem. Sed quo maiore cum gratia id fieret, tue
 celsitudini quasi pauperis quoddam xeniolum destina-
 rem. quod maxime hic tractatus tui loci uiris, imo tibi
 potissimum conuenire uideretur, qui tametsi propter
 excellentem prudentiam singularemq; fidem, regio man-
 dato, que ad regni huius tutelam pertinent sedulo ac sa-
 pienter cures, non minus tamen (ut fama est) etiam pro-
 prium, hoc est, religiosi pijsq; Antistitis munus explēs.
 Que res profecto quantò rarior ac difficilior, tanto etiā
 admirabilior atq; prestantior. Est sanè. Beati Pauli. ue-
 rissima sententia. Nemo militans deo implicat se negocijs
 secularibus. Implicat inquit, ut nō exercitium, sed impli-
 cationem

2. Ad Tim. 2.

uationem ipsam, ab Apostolo interdictam esse conspice-
 remus, quum quis ita ijs rebus obuoluitur atq; obrui-
 tur, ut propter ea diuina penitus obliuiscatur, aut post-
 habeat. Ad hæc, dixit. Nemo se implicat, ut eos demum
 uituperaret, qui suapte sponte ea negocia sibi sumunt:
 non autem illos qui pietatis aut obedientie studio, neces-
 sarij ue cuiusdam obsequij gratia, quæ ingeruntur susci-
 piunt. Cum tu igitur non te ultrò ad hæc ingesseris, atq;
 in his adeò sapienter uerferis, ut cum Martham agas,
 pulchriora Mariæ studia non omittas, iure optimo tibi
 conuenire dixerim, quod eleganter protulit quidam.
 Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci. Dulce quip-
 pe est, contemplari diuina. Vtile uerò, actione atq; offi-
 cijs sese proximorum demittere necessitatibus ac deser-
 uire. Neq; tamen hæc ita accipi uelim, ut quilibet sibi-
 ipsi id permittat quod per paucorum est, uidelicet ut
 utrumque munus obire ualeant ac prestare, cum illud
 sit plurimorum. Pectora nostra duas non admittentia
 curas. Verum de hoc hæctenus, non enim nostræ mentis
 est, aut opis, tuas laudes prædicare. hoc tantum erat
 quod uolebam, ut candido animo seruuli tui qualecum-
 que munusculum suscipias. eoq; oculis, quo uiduam re-
 spexit dominus, illam in gazophylatiū era duo mitten-
 tem respicias nec legere, si quādo uacat, dedigneris. Non
 autem hoc inquam, ut dictionis elegantia probes, (quam
 fateor ita me non affectare, ut fortassis nimius sit ne-
 glectus, ac merito culpandus) uerum ut salutiferæ ue-
 ritatis succo, quem (ni fallor) ibi persenties, uescaris,
 Deoq; summo gratias ingentes agas, cum eas inter uirtu-
 tes

Horatius.

Horatius.

4
 tes esse agnoueris, eaq; uitia abs te abesse, quae ibi de sacerdotibus ac pastoribus, aut bonis aut malis, aut commemorantur aut exprobrantur. Porro quod huius temporis infelicissimam calamitatem, quae ab hereticis, & schismaticis, & hypocritis, reipublice christiane iure obuenit, deploro, & iram dei quae proculdubio ceruicibus nostris imminere uidetur, denuncio, ita equi boniq; consules, ut qui domini dictum nouit. Hypocrite, faciem caeli dijudicare nostis: signa autem temporum non potestis?

Matthaei. 16.

Vale Foelix.

3
 ORATIO F. AMBROSII
 SII CATHARINI POLITI

senensis, de officio & dignitate sacerdotum, Christianiq; gregis pastorum in synodo Lugduñ. habita.

VANAM mea sorte factum dicam, patres in libro uita cōscripti, ut in hoc celeberrimo clarissimorum uirorum ac sacerdotum dei confesso, penè ex tempore uerba facere, maiorum imperio me oporteat, ac praesertim ea de re quae uirum alium, longe quam ego sim, & spectatoris exempli, & clarioris doctrinae, ac multo deniq; uberioris facundiae desiderabatur? Verum duo sunt quae me in hoc munere magnopere recreant, & quae dicentem uehementer animare solent. Primum quod uos adeo uestra sponte principio orationis meae attentos intueor, ut ad uestram beniuolentiam comparandam nullum mihi inde negocium superesse perspiciam. Alterum quod res ipsa, de qua dicere hodie iubeor, praesui claritate atq; amplitudine adeo patet, ut non existimem quenquam hominum, tametsi parum desertum, atq; ineloquentem, posse tamen de ea tractantem in dicendo deficere. Quamobrem ut melioribus auspicijs ordiar, & addatur gratia uerbo, gratiarum omnium parentem, almam illam ac sacerrimam uirginem, angelica salutatione praemissa, ut sancti moris est, propitiam mihi ac fautricem, toto pectore inuocabo, uos item quaeso adeste

pijs animis, ac fauete. Aue Maria. &c.

DE sacerdote gregisq; Christi pastore, texenti mihi sermonem, duo potissimum tractatu digna, plurimumq; ad rem pertinentia occurserunt. Primum ordinis lociq; in quo ipsi collocantur, dignitas ac celsitudo. Secundum, functionis eius debitum, quod ab ipsis cœlestis pater & summus omnium hierarcha Christus reposcit. Et quidem, quod ad primum attinet, neminem uestrum latere arbitror, inter multa & uaria ac pretiosa chrisinata, quæ spiritus sanctus sponsæ Christi Ecclesiæ assidue mirifica dignatione largitur, regale sacerdotium proculdubio eminere. Quapropter eximius ille pastor atque Apostolorum princeps, in spiritu sancto exultans aiebat. Vos estis genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis. Magna profecto res est Patres, sacerdotem dei esse, & Christi gregis pastorem agere, atque adeo magna, ut nullum adeo magnum, excelsumq; nomen excogitari ualeat, quod in hoc genus competere sanctarum testimonio scripturarum non comprobetur. Nam ut pauca de multis, sed sublimora excerptam. Quis non grande ac magnificentum esse existimet, Dei angelum nominari, quod hanc appellationem cœlestes illi ac purissimi spiritus, quasi propriam, suo sibi quodam iure uendicauerunt: quorum natura ita nostram præcellit, ut non dubitarit Psaltes egregius etiam de Christo ipso, humanam in eo conditionem tantisper aspiciens, confidenter asserere. Minuisti eum paulominus ab Angelis. Et tamen sacerdotem Dei, angelum Dei exerta uoce oraculum cœlestis pronuntiat.

1. Petri. 2.

Psal. 5.

nuntiat. Honorificentius autem puto esse Christi nomen, quod nulli unquam angelorum tributum, sed soli summo Dei filio, ob excellentem summamq; gratiam in eum collatam, peculiariter seruatum agnoscimus, quo tamē excelsio nomine, diuina bonitas sacerdotes honorare non dedignatur. Nam hoc de nobis specialiter in sacris literis mandat. Nolite tangere Christos meos. Ceteri autem mortalium, qui fide initiati, & sanctis aquis abluti, insiti sunt uerbo Dei, satis superq; satis, ac cepere, quod autore spiritu sancto, Christiani, a Christi nomine cognominati sunt. At uos (ut audistis) etiā Christos, sermo diuinus appellat. Quid moror? Quid maius, aut quid excelsius hoc nomine, Deus, excogitari potest? Et nihilominus, uos etiam Deos, nec id quidem communi quodam modo, secundum quem, omnibus qui fide, & sacramentis, Dei uerbum dominum agnouerunt, illud conuenit, ego dixi, Dij estis & filij excelsi omnes, sed peculiariter intellectu, ut uos ab alijs, hac insigni nota secernat, Deos præ ceteris scriptura ipsa sancta cognominat. Nam de uobis specialiter & illud mandatum est. Dij non detrahes, Vnxit enim uos spiritus ille bonus oleo gratiæ & exultationis in Christo præ multis participibus eius, ut non solum diuine naturæ, uerum etiam potestatis consortes efficeret. Quapropter post illum unum summum uerum Christum, uerumq; Deum, uos ampliori participatione & Christi, & Dij merito cognominamini. Et quia uos item nuncios destinauit ad plebem suam, ut ex ore uestro uerba salutis intelligant, & eterne uite mysterijs instruantur, idcirco etiam angeli

Psal. 104.

Psal. 31.

Exo. 22.

Dei estis. Quid enim est aliud angelus, nisi nuncius? Verissima hæc sunt que loquor, non propria meditatione conficta, non orationis facultate exaggerata, sed è medio sanctarum scripturarum collecta, & oraculis contestata diuinis, à me uerò etiam (ut uel ipsi nunc censere potestis) simplici enarrata sermone: ne si quid de præstantia uestra excelsum dixerò, aut etiam persuasero, arti dicèdi, ac nò ipsius potius ueritatis luci atq; potètiæ ascribat. Confidenter enim pronunciauerim: Non est ulla sub cælo data potestas maior, non dignitas clarior, non celsitudo sublimior nec honorabilior, nec denique firmitior regali hòc sacerdotio, aut sacerdotali presulatu. Sanè ex maiorum monumentis, quatuor secularia regna, præ cæteris gloriosa ac ueterum literis clarius illustrata cognouimus. Primum Assyriorum. Secundum Medorum atque Persarum. Tertium Macedonum siue Grecorum. Postremum denique omnium robustissimum Romanorum. Sed ubi nunc obsecro hæc? excesserunt, corruerunt, euauerunt, ut nec uestigia, sed sola nobis ex annalibus aut historijs memoria supersit. Vbi ergo de Romanorum gloria & potestate Iouis illud oraculum quod est apud Poetam. His ego nec metas rerum nec tempora pono, Imperium sine fine dedi? Verùm quid prohibet Deum falsum, aut poetam quamuis egregium etiam luculenter esse mentitum? Esto enim Deus noster ipse semper uerax: Omnis autem homo mendax, Dæmon uerò etiã ipsius mēdacij pater sit. Nobis enim quid olim de regnis illis decreuerat Pater omnipotens, regio somnio, quod propheta Daniel & diuinauit, & interpretatus

Vergilius.

Ad Rom. 3.
Ioan. 3.

pretatus est, eleganter monstratum est. Erat enim statua sublimis, uisa regi in somnis, cuius caput aureum, pectus & brachia ex argento, uenter ac femora aenea, porrò ferreae tibiæ, pedes partim ferrei, partim fictiles. In hac statua quatuor hæc imperia signata sunt, & sicut statua illa non stetit, quia percussa est à lapide fortiore, ita non steterunt regna illa, quia Deus suscitauit regnum Christi sui, cui & repromiserat. Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. Et ut hoc regnum sacerdotale ac pontificium esse ostenderet, apud eundem prophetam dixit. Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Hic adeò noster uerus est rex iustitiæ ac pacis qui suam uobis potestatem dedit, ut de uobis proculdubio diceret. Qui uos audit, me audit: & qui uos spernit, me spernit. Christi igitur summi regis loco in terris præfecti estis & eminetis: Conati sunt aliquando terreni principes uestram gloriam obscurare, ac potestatem deprimere, sed non præualuere, quia dominus uestram causam defendens repressit illos. Extat Gregorij nazanzeni in imperatores Romani regni, qui sese ipsos uobis præferre audebant, animosa responsio, in hæc uerba. Suscipitis ne libertatem uerbi? Libenter ergo accipitis, quòd lex Christi sacerdotali uos subijcit potestati. Dedit enim & nobis omnipotens potestatem, dedit & principatum multò perfectiorem principatibus uestris. Nunquid æquum uobis uidetur, si cedat spiritus carni, si à terrenis cœlestia superentur, si diuinis præferantur humanae? Sed hæc uerbis pugnabatur.

Nunc si spiritus uirtutem probare uultis, & dei potestatem in sacerdote, ponite uobis ob oculos, uelut in scenā, non quidem fabularum, sed pulcherrimae ueritatis, prodeuntem Ambrosium episcopum, cuius cantus & psalmodia in christi hostes, erat ualla firmissima castrorum: cuius orationes certissima iacula in eorum pectora: cuius deniq; ardentia suspiria & lachrymae fulmina erant ac tormenta bellica inuictissima: hunc quae so spectate quum Theodosium illum maiorem, imperij Roma, fastigio fretum, & nonnuquam praetumore animi superbum ac insolentem, sacerdotali tamen (qua praueualuit) potestate, in ordinem poenitentium ob admissum caedis flagitium prostare ad ualuis ecclesiae coegit. nihil enim ueritus imperatoriam illam, sed terrenam maiestatem, nihil turgidum uiri uultum ac mirabilem, attamen uiri, formidans, templi dei ianuam uolenti ingredi, mirifico ausu occlusit, ac de admissio crimine, liberrima fronte ac pro dignitate pontificij muneris corripuit. Hec noster, quale spectaculum patres orbis imperatorem sacerdotis uerbo increpitum, perterritum, a sacris altaribus exclusum, iussimq; cum reliquis flagitiosis ad templi ianuam expectare misericordiam, mox depositis imperatorijs fascibus, pro foribus quasi anathema moerentem lachrymis, & pannis squalidum procumbere, donec per sacerdotem dei clementiam impetraret? Quid hac scena mirabilius? quod exemplū euidētius ut non humanā sed diuinā in dei sacerdote potestate ac dignitate agnosceres? Nam & ipsemet imperator in uestra gloria dixisse fertur, Quantū imperatori dei sacerdos praestaret, se tandem ab Ambrosio didicisse.

Hanc

Hanc etiam dei potentiam in pontifice & uidit & sese expertum esse testatus est Attila, terribile illud summi dei flagellum qui sanctissimi Papae Leonis primi aspectu solo deterritus, Italia cecidit: & cum omnes factum illius furiae mirarentur, in eo pontifice dei & apostolorum eius minas se conspexisse professus est. Recentius est mirificum illud Alexandri tertij senensis exemplum cuius pedibus Friderici imperatoris caput calcandum diuina (qua superauit) potestate prebitum est: ut pastor ille in se uerum factū assereret quod scriptum erat. Super aspidem & Basilicum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem. Nam cum ille prostratus adhuc contumax respodisset, Non tibi sed petro, etiam de uo compressus, uocem merite increpationis, & pontificis maiestate dignam audiuit. Et mihi, & Petro. Possem & alia permulta fratres, ad hoc ipsum confirmandum testimonia & exempla proferre. Verum iam praestiterit, quod secundo loco tractandum proposui, hoc est quae sint uestrae partes, & quae princeps sacerdotum christus a uobis exigit, cōpendio perstringere ac enarrare. Fi. 1. ad Tim. 3. delis sermo & omni acceptione dignus, insonat Apostolica tuba. Oportet episcopum esse irreprehensibilem, unum certe hoc uerbum est, sed in quo uno collecta sint omnia. Quod enim ait, oportet, necessitatem ostendit. Quod uero adijcit, quid nā oporteat declarās uidelicet, esse irreprehensibilem, peccatus cuiusq; non leui ictu pulsare ualet, ut quisq; uestrum ad seipsum respiciens iustus oculis cōscientiae suae rimetur arcana, relictq; probet an uere irreprehensibilis sit. Si enim non semetipsum decipiens

cipiens in se id ipsum agnoscat, gaudeat & cum deo suo
 pergat foeliciter usque in finem, ut deniq; cum apostolo
 Cynæum cantum sumens in ea uerba prorumpat. Bo-
 num certamen certavi, cursum consummaui, fidem serua-
 ui, ceterum reposita est mihi corona iustitie. Quod si
 2. ad Tim. 4. quenuquam uestrum (quod abominor) conscientia reum
 criminis arguat coram deo, metuat, caueat, resipiscat.
 Nemo sibi blandiatur, nemo in honoris gradu, & loci
 sublimitate confidat, quæ enim sunt alta etiã magis sum-
 mi cœli fulminibus obijciuntur, nec nisi ex alto ruinae
 graues, ut non ineleganter dixerit quidam. Tolluntur in
 altum ut lapsu grauiori ruant, nemo dicat. *Dij sumus, ut
 sine iudice se esse arbitretur, nam scriptum est. Deus sicut
 Psal. 81. tit in synagoga deorum, in medio autem deos dijudicat,*
 & sapiens clamat iudicium diuissimum ijs qui præsumunt
 Sapien. 6. fiet. Erat proculdubio magnus & gloriosus ille Lucifer
 & in cœli templis & delitijs paradisi idem collocatus,
 Esa. 14. plurimis sui ordinis spiritibus dignitate & celsitudine
 præstabat, cui tamen minime pepercit omnipotens, quia
 ille non se subdidit omnipotentie. Cecidit ergo tandem &
 cecidit præceps, non de terrestri ullo folio, sed de supre-
 mo empyreo cœlo cum suæ sectæ spiritibus improbis in
 profundum, & de lucifero factus lucifugus, tenebrosus
 æternusq; ignem secum infœlix trahit quocunq; pergit.
 Fuit & iudas, ille proditor, dei sacerdos, & in senatum
 apostolicum, (quo nullus gradus in terris maior) quasi
 angelus summi dei prouectus, imo quasi ex dijs unus,
 summo deo christo hærebat. At rem quæso infœlicem exitus
 Matth. 27. considerate, O miserum nec miserabilem tamen uen-
 didit

didit enim argento uiuum dei uini templum, quid hoc
 sacrilegio horribilius? Quid autem locus ad exclaman-
 dum opportunior. Quis non mortalia pectora cogis, Vergilius.
 Auri sacra fames? Sed nunc expendite pœnas. Pœnituit
 scelestum tandem, imò penè illico execrandi facinoris, at
 fera & infructuosa pœnitentia. Proinde flagitium con-
 fessus, misericordiam minime consecuturus, ait. Peccauit
 tradere sanguinem iustum: fuit enim confessio spe ual-
 eua, & charitate dei merito destituta, & ob eam cau-
 sam inefficax, atq; inanis. Deniq; pœnitentiam diro ac
 funesto scelere partam, uidelicet à templo dei, ipsum in
 templum, iustitia id exigente refudit: atq; inde abiens &
 laqueo se suspendens, crepansq; medius, nigram illam ac
 foetentem animam, cum foetidis uisceribus ipsi orco red-
 didit cibum suum: atque hoc pacto ut sui ipsius turpissi-
 mum spectaculum, ita utilissimum exemplum reliquit
 mundo. Erat & Heli sacerdos dei excelsi, & christus
 domini uocabatur, in quem tamè a deo seuit diuina ultio
 quòd filios altaris diaconos, à gule uitio nõ compefecit,
 1. Reg. 4. ut à sacerdotij munere, non ipse tantum, sed omnis eius
 posteritas iurifurandi religione reprobata sit. quam-
 obrem uno simul tristi nuncio, quòd filij sub hostium
 manu ceciderint & quòd arca dei capta esset, quasi ful-
 mine cœlesti tactus, retrorsum de sella cadens, fractis cer-
 uicibus expirauit. At uero cur hæc putamus credita sa-
 cris literis? an forte, ut tantisper sciamus? Minime, sed ut
 scientes capiamus hinc exempla uitæ. Nec enim unus tan-
 tum Lucifer, nec iudas unus nec uerus Heli, sed utinã non
 longe plures quàm quispiam arbitrari possit, quos iudem
 aliquando

aliquando exitus, eadem que supplicia merito maneat. Quamobrem rursus auribus capiendum est ac uehementius cordi affigendum, apostolicum praeceptum: Oportere Episcopum esse irreprehensibilem. Breue id quidem uerbum, sed pregnans ac multa in se cõplectens.

Non enim erit irreprehensibilis Dei sacerdos, si auaritia studeat. Qui enim se clericum, id est, in sorte domini mancipat, professus fuerit. Dominus pars hereditatis meae & calicis mei, tu es qui restitues hereditatem meam mihi: si rursus ad sordida pecunie questum ac terrae bona suspiret, si praeter necessaria uitae quicquam ultra inquirat, iam non uere clericus est, nec dominus sua fors, sed iude laqueus illi seruatur in sortem. At quanta hic, bone Deus, ad dicendum ac merito inuehendum materia, hac tempestate? Equidem uereor nunc illud esse, quum maxime uera facta est querela Christi illa. Domus mea domus orationis uocabitur, uos autem fecistis eam speluncam latronum. Quis enim (ut alibi per prophetam ipse conqueritur) incendit nunc altare gratuito? quis immolat hostias & non uendit eas? Et cum ita sit manifesto, excusare tamen nonnulli audent scripturae praetextu, qua licere sibi aiunt edere de altari. & sane licet edere, at non ingurgitare, non omnia abligurire, edere, non lasciuire aut cumulare thesauros: Denique edere, non uendere, non Pacisci, & ueneranda spiritus sancti mysteria nullis auri thesauris comparanda pretio, estimantes nummario dehonestare.

Non erit irreprehensibilis Dei sacerdos, qui superbia ac pompa fastuque ambitioso tumens, suam

suam magis quam Dei gloriam, suum potius honorem, quam ouium Christi salutem quaerat. Verum quam paucinunc, in quibus liceat intueri uerbum Dei uiuum, quod dixit. Qui uidentur gentium principes dominantur eis, ac super illos potestatem exercent, At inter uos non sic decet: sed qui maior est uestrum, fiat sicut minor, & qui praecessor est, sicut ministrator: talis enim ego sum in medio uestrum, non tanquam qui imperat, sed ueluti qui ministrat.

Non erit irreprehensibilis Dei sacerdos, qui uereis uoluptatibus & impudicis complexibus, uelut equus & mulus, & animantia bruta, quibus nulla ratio imperat, oblectatur. Nam qui conuenit, ut sacramentorum minister uix ab amicis suis adulterae siue scorti aut denique concubinae collo, explicatis lacertis ad sacrum illico accedat altare, & pollutis illis manibus coelestem panem conficiat, elcuet, contrectet, & ore illo inquirato manducet? Hem quid iudicij, quid irarum seruari putamus in huiusmodi impuros diuincrum ministros? Consulite qui uultis scripturas sanctas, & intelligetis hoc flagitium cataclysmo uniuersali causam dedisse. Nam postquam ingressi sunt filij Dei ad filias hominum, eo quod essent pulchrae (ut scriptura ipsa testatur) incensus ira pater omnipotens, praeter octo animas, quas ad salutem recipi iussit in arcam, reliquam omnem carnem ultrices aquae corripientes miserando spectaculo absumperunt.

Non erit irreprehensibilis Dei sacerdos, si gloriator agni satisfaciens, salacissime ueneri irritamenta

menta procuret. Vetus est ac uerum prouerbium. Sine Terentius. Cerere & Baccho friget Venus. Sit ergo & hoc sanè (si libet) nouum, nam æquè uerum, adagium: E' Cerere & Baccho feruet Venus, ac suo feruori per insipientia membra exitus illicitos & poenitendos exquirat. Saturitas, & ocij & lasciuiæ parës, Sodome, & Gomorræ, & propinquis urbibus, exitiale ac memorabile comparauit incendium. Peccatum filiorum Heli, illius magni, quem diximus, sacerdotis, tanto expiatum supplicio, non aliud fuisse legimus quam gula uoraginem, quam tamen nunc iam uix inter uitiâ computari uidemus: quin gloriosum plurimi ac beatum censent, epulari cotti die splendide atque opiparè.

Non erit irreprehensibilis Dei sacerdos, non solû qui immunda anima & corpore, ueruetiâ qui altaribus, & calicibus, & uestibus, & mappis (ut uocant) & pallis, & limteolis, & reliqua quæ ad sacrificiû exiguntur, immunda suppellectili utens diuina mysteria contrectarit, quàmuis enim sicut sol in luto, ita & cœlestia terrenis sordibus non inquinantur, tamen immundissimi cordis ferè certum est signum, tam mundis thesauris immundas aptare thecas. ob hoc enim ipsum non nisi munda in syndone suum corpus inuolui dominus uoluit, nec nisi in sepulchro nouo condi permisit, At uerò hic sacerdotum neglectus, quàm latè nunc uniuerso christiano orbe pateat, utinam non cum scandalo ac subuersione multorum perspiceremus.

Matth. 26.

Non erit irreprehensibilis Dei sacerdos, qui diuinorum scientiam, Deique legem repulerit aut ignoret

ignoret. Nam quid magis præposterum, quàm qui ad docendum alios præponitur, ipsum maxime indigere doctrina? Scriptum est enim, Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore eius, quia angelus domini exercituum est. Sed & hic est locus, ubi materia ubertate obrueret, si quæ ad inscitiam sacerdotum exprobrandam menti occurrunt, etiam oratione completi ac persequi uelim. Hic igitur uobis ipsis cogitandum relinquo, rem longo gemitu luctuq; deplorandam, omni increpatione insectandam toto etiam pectore ac spiritu detestandam. Sed eorum præcipue culpa est, qui tales promouent idiotas illiteratos rusticos, quos stiuæ potius quàm libris aptos, ne dicam sacris altaribus meritò censueris. Quare hunc articulum in uerbo domini concludam. Vos estis lux mundi. Si autem lux ipsa tenebræ sint, ipse tenebræ quantæ? Vos estis sal terræ, quòd si sal fatuum fiat, in quo salietur? Ad nihilum ualeat ultra, nisi ut mittatur foras, & cõculcetur ab hominibus. quod iam fieri nostris hisce oculis utinam non perspiceremus.

Denique non erit irreprehensibilis Dei sacerdos, & pastor ouium Christi, cui credita est salus gregis, si non illum pauerit, sed semetipsum: si noctis uigilias, ne qua ex ouibus abigatur, ac sibi depercat, non sedulo custodierit. Nam si ullum unquam tempus fuit uigilandi pastoribus, nunc certe illud est, quando tamen non dormire solum, sed altum stertere plurimos uideas, quasi uerò lupi absint, uulpes dormiant, uiperæ mortuæ sint & non efflent uenena gregi letifera. Cæterum ut quod uerissimum est etiam liberrime proferam, Ar-

ma hereticorum præcipua aduersum nos (absit à uerbo scandalum quæso) mores nostri sunt sacerdotiū corruptum, religio uiolata, præceptorum diuinorum, & patrum contemptus, acuit in nos gladium illorum, Lingua enim eorum gladius acutus, quo simplicium corda miserabili leto transfodiunt. Tota eorum fiduciæ ratio, aut potius furoris occasio, est ignauia, desidia, dormitantia, & admirabilis torpor, langor soporq; (penè dixerim) omnium qui præsent. quod & cum pace omnium dictum uelim, quod magis dolor exprimit, quam ulla cordis amaritudo. Si igitur hæc hostium fortiora sunt arma, uidelicet prauis mores nostri, illa econuerso uera erit, & certa expugnatio illorum atq; cõfusio, emendatio uitæ nostræ, apprehensio discipline, zelus denique & cura uigil pastorum. Que cum in nobis uiderint, tunc tandem sentient se inermes, tunc non solum luce ueritatis, sed etiam uitæ nostræ splendore, ut ueræ tenebræ effugabuntur. At cum hæc in quam paucissimis uideri liceat, quis dabit mihi uocem ferream, ut exclamem in cælum usque, heu heu? aut quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, ut plorem die ac nocte preuarcationem atque oscitantiam nostram? Quid miraris clamorem meum? an insanire me fortassis existimas? aut atrabili correptum effutire somnia aut figmenta? Nō insanio o homo non insanio, sed ueras potius hominum insanias desleo. Non somnia neque figmenta effutio, sed uerba sobrietatis & ueritatis loquor, & quod oculis penantium perspicuum esse censeo, triste atque horrendum spectaculum lugeo ac deploro. Quod si quis

quis fortasse scire cupiat quidnam sit istud, paucis eloquar. Video Ionam missum a domino, ut Niniuem proficiscatur, atque ibi populo uerbum salutis annunciet, Dei mandato prætermisso, nauigantem in Tarsum. *Vi. Ioh. 1.* deo hinc grandem tempestatem exortam in pelago, Ionamq; deprehensum illius esse causam tempestatis. *Vi. deo* tempestatis eius sedandæ gratia, tranquillitatisque reducendæ, super ipsum Ionam sortem cadere, ut ipso in profundum demerso cœlo serenitas reducatur, Quis sapiens & intelliget hæc? Facile tamen esse puto, in Iona isto, Dei sacerdotes agnoscere, qui columbæ nota, id est, spiritus sancti caractere segregantur à uulgo, ut columbina innocentia & simplicitate probentur. Iona enim idem est quod columba. Quod uerò iussus ire in Niniuem tendat in Tarsum, fugiatq; à domini cõspectu, quid aliud esse dicam quam quod perspicue cernitur, sacerdotes ad aliorum salutem destinatos, sua tamen potius commoda & gaudia diligere ac procurare? Quod uerò ingens hinc exorta pelago tempestatas mare conturbat, hoc planè est (quod uidemus) exortas hæreses, & quæ iruperunt schismata, & ubiq; bellorū tumultus, & apparatus, quibus mare, hoc est mundus iste, tanto fragore concutitur, ex hac radice prodijisse. Ionæ uerò demersio, atque hinc reditura tranquillitas quidnam tandem portendant, prudentiæ uestre coniectandum relinquo. Ego uerò ut iam finem dicendi faciam, ac paucis rem totam perstringam, disserui à principio nihil esse in terris datum à patre luminum sacerdotio maius, nihil præstantius, nihil honorabilius, quod & nunc uehementer asse-

ro, atque confirmo. Sed & illud confidenter addo nihil esse illo abiectius, nihil nobis & Christianæ reipublicæ perniciosius, si non dignè tantum muneris gesserimus, aut si perperam abusi fuerimus, Ab hoc enim capitis morbo, etiam reliquas omnes deriuant infirmitates ac fluere non solum ratio, uerum etiam præteritorum historiae temporum, ab ipsa mundi origine facile nobis indicant. Quare leuanda sunt aliquando tandem nobis in coelum capita nostra, fortè enim nondum completa est iniquitas & malitia (ut ita dixerim) amorreorum. Placanda autem nobis est Dei bonitas, & excitanda clementia, & misericordia iugiter imploranda, ut post tantos fluctus, ac procellarum turbines, mitem nobis uultum suum atque pacatum dignetur tandem aliquando nobis ostendere, & in lumine ueritatis ac pulchritudine pacis redeat mundo iocunda serenitas, illucescente ubiq; clarissimo ac uero sole Iesu Christo, & rosea illa aurora, stellaq; maris, & candida luna,

Deipara MARIA uirgine, quibus honor & gloria in secula sempiterna. Amen,
Dixi.

VERENDISSIMVM DOMINVM,

eiusdem fratris Ambrosij breuis dissertatio,
pro autoritate ac potestate Pasto-
rum, aduersus Hæreticos.

SCRIPTURAM sacram pater amplissime laudibus in coelum uerbotenus euehere, ac simul eam ad prauos sensus miris fucis falsisq; interpretationibus detorquere, nobilium hereticorum proprium esse, nemo in scripturis parum promotus ignorat. Nam cum humane gloriæ ambitiosa cupido illuc eos impellat, ut noua dogmata & paradoxa suscinere uelint, quo aliquid se esse ostendent: ac plane uideant, ea tutari alia ratione non posse, nisi maxima fulciantur autoritate, ad scripturas prouocant, & illuc se recipere quasi in arcem tutissimam fingunt, à qua tamen ipsi maxime arcentur. Nam eius arcis speculatores inde potissimum in huiusmodi genus hominum tela uibrant, quibus etiam conficiuntur. Quæ res cum alijs in locis multis, illustrium uirorū uoluntibus, quàm latissimè puteat, in hoc etiam quem explanandum sumpsimus, articulo, ubi pastorum autoritatem ac potestatem contra eorum insanias, constanter asserimus, dei inuocato præsidio, perspicue manifestum fiet.

DOMINVS igitur ac Magister noster IESVS, videns iniquas atq; admodum superstitiosas Scribarum & Phariseorum superstitiones protulit in eos, ut apud Mattheum legimus. c. xv. Esaie prophetiam eleganter in eis completam dicens.

Hypochrite bene prophetauit de vobis Esaïas dicens. Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longe est à me. Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas & mandata hominum. Ex hoc loco sumunt heretici, nemini hominum præcipienti, obtemperandum esse secundum scripturas, præterquam soli deo. Vnde & eorum qui sunt in potestate mandata contemnenda esse temulentissime predicauerunt. Quidam uero mitius loquentes, atque ideo ad decipiendum efficacius. Non quidem contemnenda mandata hominum, nec reprobanda esse, sed postponenda diuinis docet, eo quod non eius necessitatis sit, ad salutem illa seruare, cuius necessitatis est seruare diuina. quod uel primo aspectu non interne, rem perscrutantibus æquum iustumq; uideri potest: idq; hoc atit in loco docere christum, ut id maxime exprobrat phariseis, quod ita mandatis hominum intenderent, ut propterea dei mandata postponderent, quæ tamen erant præponenda, si enim seruassent mandata illa hominum ac dei simul, nihil increpationis meruissent. Hæc igitur opinio à superiore in eo discrepat: quod illi tenent mandata hominum scilicet prælatorum, & quos potestatem habere fatentur, reprobata a domino esse, & merito contemnenda, idq; per hæc domini uerba. Hi uero quod

quod dominus hic non reprobat hominum mandata neq; temnenda esse iubet, sed postponenda diuinis: ut sit amplioris iusticiæ si seruentur: non sit autem dispendium salutis, si prætereantur, & nolit quisquam seruare, cum sint hominum, non dei: solum autem dei præcepta necesse sit ad salutem seruare. At quod lōge ac perniciose, ambo hi dogmatistæ à ueritate recedant, & ab huius loci quem interpretantur uero germanaq; intellectu, nō est difficile, capere uolentibus, persuadere. Quod ut breuiter ostendam. Primum illud constituo atque audacter assero, in hoc euangelio & apud Esaïam simpliciter reprobari mandata hominum: quæ ex se praua erant, & reprobatione digna, ut pote uel superstitiosa, uel etiam irritantia mandata dei: quod à multis persuaderi potest. Primo quidem, quia apud scripturam mandata hominum & doctrina hominum, hæc proprie dicuntur quæ ab humana prudentia & sapientia sunt, ut contra deum militat: in quo sensu scriptum est, Et sapientia hominum non est Prouerb. 30. mecum. Et iterum, sapientia hominum inimica est deo. In hoc sensu uocat homines paulus quando ait, cum sit Ad Corin. 3. inter uos zelus & contentio, nonne secundum hominem ambulatis? Cum enim quis dicat, ego sum Pauli, alius autem, ego Apollo, nonne homines estis? Hic enim manifeste homines appellat qui contra dei spiritum & sapientiam sapiebāt. unde & alibi, Notum, inquit, uobis facio, euan Ad Gala. 1. gelium quod euangelizatum est a me, quoniam non est secundum hominem. & tamen erat secundum Christum, qui erat homo, & secundum ceteros apostolos qui erant homines. Capit ergo & ibi homines, ut aduersatur
 C 4 spiritui

1. ad Cor. 10.

Iac. 3.

spiritui dei iuxta humanum sensum. Et paulo post. Modo hominibus, seu homines, suadeo, an Deo, siue deum? An quero hominibus placere? si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem. Ecce quod & hic perpetuo capit homines, ut aduersantur sapientie Christi. Alioquin aiebat Paulus, per omnia omnibus placeo. Hoc intellectu dictum est, omnis homo mendax, scilicet ut homo est, & in humana corrupte nature conditione ac fragilitate permanet. Hoc intellectu (ut eleganter exposuit Augustinus) Beatus Iacobus apostolus dixit. Nullus homo potest domare linguam suam, hoc est, nullus qui homo maneat, id est in conditione nature sue. que ad peccatum est prona promptaq; potest domare linguam suam. Nam qui domat, ex gratia dei domat. Gratia autem dei eleuat hominem in altiore effendi gradum, ut iam non homo sit, & filius hominis, sed filius dei, & deus, sicut de his, quia afflati gratia consortes quodammodo diuine nature facti sunt, scriptum est. Ego dixi dii estis & filij excelsi omnes. Hoc intellectu dictum est Petro. uade post me Satana, scandalum es mihi, quia non sapias ea que dei sunt, sed que hominum. Vide ergo que so acute lector, quod sapere que hominum sunt, non est aliud quam sapere contra id quod est dei, unde & satanas constituitur qui ita sapit, quoniam aduersatur deo, satanas enim idem est quod aduersarius. Ergo in re proposita iuxta scripture intellectum, sicut per sapientiam hominum intelligitur ea sapientia que repugnat, & aduersatur sapientie dei, ita per mandata hominum significantur ea mandata, que repugnant mandatis dei. Ex quo patet hic hereticos

ticos, hac in re tantisper uerum dicere, uidelicet quod dominus in hoc euangelio per prophetiam Esaiæ reprobatur hominum mandata, ut abiicienda, ut contemnenda, atq; merito explodenda, in quo aliorum interpretatio fallitur. Verum in hoc amborum est error, quod per mandata hominum intelligunt Prælatorum mandata quecumq;, & non ea tantum que sunt praua & aduersantia legi dei. Nos uero constantissime dicimus, quod hic hominum mandata & traditiones reprobantur, quibus nullo modo parere debemus, quoniam contra deum sunt. Declaramus enim mandata & traditiones hominum eas tantum dici, que diuinis aduersantur præceptis aut mandatis, quod iam ex modo loquendi scripturarum abunde probatum putamus recte scrutantibus illas, nec deessent loca alia, ad hoc probandum abundantius. Verum ut uel ex hoc ipso loco euidentissime demonstratur, bone lector adhuc te obsecro attende. Et considera, ad occasionem acceptam à domino inuehedi in doctrinas & mandata hominum, ut agnoscas, ad que mandata & doctrinas, aptet Esaiæ uaticinium. Certe erant Phariseorum traditiones, quarum alie euidenter irritum faciebant mandatum dei, alie uero erant uane, & superstitiose dei cultum ac religionem ponentes in his que erant uana, nec promouebat ad uerum cultum. Nam una illorum traditio, contra quam primo inuehitur dominus, erat. Si dixerit homo patri uel matri, corban, id est donum quod ex me est, tibi proderit: immunis fiebat ab honore parentibus debito, & ita irritum faciebant mandatum dei sicut apertissime dixit dominus. Rescindentes uerbum dei, per traditio-

nem uestram, & similia huiusmodi multa facitis. Alia autem traditio erat crebra illa manuum lotio, & baptisima ta hominum, urceorum, calicum, gramentorum, lecto- rum, & huiusmodi: quæ & si de seipsa solam inutili- tatem contineret, & per hoc satis reprobabilis esset, habebat tamen etiam errorem noxium adiunctum, quia putabant ab illa corporis munditia uel immunditia, ani- mæ simul munditiam & immunditiam contrahi, propter
 Marc. 7. quod execranda erat. unde & Marcus despicabiliter & irrisorie illa enumerat, adeoque diligenter, ut etiam addat quod multa his similia faciebant. Unde dominus ob hoc prophetiam illam inducit in eos, & propter hæc uerificatam. Sine causa, id est, in uanum me colunt, id est inutiliter, & ideo superstitiose, quia solis labijs, id est, exterioribus ceremonijs quæ nihil ad pietatē ad fidem, ad spem, ad charitatem dei promouere aut mouere poterant, sed ad errorem. quia a corporali immunditia illa putabant etiam cordis immunditiam procedere. unde dixit Dominus discipulis suis, Adhuc & uos sine intellectu estis? Non quod intrat in os, coinquinat animam: ac si apertius dixisset, ita insanitis sicut hi Pharisei, ut punctis sorde corporea inquinari animam? aut carnis munditia, & uasorum & lectorum mūdari cor ipsum? Quare & mox, quia de hoc uerbo scandalizati erant phari-
 Matth. 23. sei, docens aperte quod ista plantatio eorum, quæ erat talis doctrina, & talia mandata, non erat ex deo, sed digna eradicari in spiritu quodammodo exclamat, & ait. Omnis plantatio quam non plantauit pater meus celestis eradicabitur, Sinite illos, Cæci sunt, & duces cæcorum.
 Quid

Quid est igitur quod ait, finite illos: nisi contemnite eiusmodi doctrinas? Nam & paulo post, Cauete, inquit, a fermento Phariseorum. quod non sane intelligētibz discipulis, & putantibus de pane eum dicere, aperte declara- uit esse doctrinam & Hypocrisim istam, qua, exteriori re munditia, interiorē qua carebant mentiebantur. Unde & alibi cōminatur. Ne uobis scribae. & Pharisei hypocrite qui mundatis quod desoris est calicis & para- psidis. Impie ergo & stulte hinc accipiunt heretici
 Matth. 23. quod dominus docuerit contemnenda esse mandata præ- latorum quæ alioquin non mala essent, nec superficio- sa. Alij autem longe falluntur putantes, non simpliciter damnari hic mandata hominū, cum apertissime damnen- tur, sed quæ hominum sunt, non prælatorum: id est, quæ humano spiritu decreta contra spiritum dei, non quæ ut a sedentibus super cathedram Petri profecta sunt in edi- ficationem. De his enim scriptura aliter loquitur. Ait enim: Itaq; fratres state, & tenete traditiones quas didici-
 2. Thess. 2. stis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram. Ta- lia enim tanquam dei mandata proculdubio seruanda sunt, quia a spiritu dei sunt, & ideo non hominum, sed dei censenda, Idcirco Paulus, ne quasi hominum manda- ta putarentur, ac ideo spernerentur, postquam quedam mandauit & horatus est, subiecit, puto autem quod &
 2. Chor. 7. ego spiritum dei habeam: scilicet ad mandandum ea que secundū Deum sunt, non secundū hominē, id est secundum humanæ sapientiæ spiritū. At de traditionibus hominum ita dicit, Cauete ne quis uos decipiat secundum traditio- nes hominum. Rursum de traditionibus & mandatis
 prela

Ad Heb. 13. prelatorum ait. Obedite prepositis uestris. De manda
 Ad Colos. 3. tis autem parentum. Filij obedite parentibus. De manda
 ad Titum. 3. tis etiam principum seculi huius, ait, ad Titum. Admone
 illos principibus & potestatibus subditos esse, dicto obe
 Ad Rom. 13. dire & c. Et ad Roma. Qui potestati resistit dei ordina
 Deuter. 17. tioni resistit, De sacerdotis imperio & mandatis in lege
 ueteri scriptum est. Qui superbierit nolens obedire impe
 rio sacerdotis qui eo tempore ministrat domino deo tuo,
 ex decreto iudicis morietur homo ille & auferes malum
 de israel. In actis quoq; Apostolorum de Paulo dicitur,
 quod precipiebat custodiri precepta Apostolorum, ac
 Actu. 15. 16. seniorum Et paulopost de paulo Sila & Timotheo scri
 bitur quod tradebant custodiri dogmata que erant de
 creta ab apostolis & presbyteris, siue Episcopis. id enim
 erant eo tempore presbyteri quod episcopi, ut docet
 Ad Tim. 1. hieronymus, imo & Paulus ipse. Nec putandum in solis
 apostolis finiri uerbum domini illud, Qui uos audit me
 audit qui uos spernit me spernit. Et iterum. Si sermonem
 meum seruauerunt, & uestrum seruabunt. Quare non
 possunt citra salutis dispendium, prelatorum mandata
 & precepta contemni aut preteriri. que non in destru
 ctionem sunt, sed in edificatione. Deus enim his nos ob
 temperare precepit. Quocirca docte & eleganter bea
 tus Thomas noster pluribus in locis probat: & in secunda
 secunde de obedientia ita scribit: exigit charitas dei, ut
 eius mandatis obediatur: & ideo inobedientem esse diui
 nis preceptis est peccatum mortale, quasi diuine dilectio
 ni contrarium. In preceptis autem diuinis continetur,
 quod etiam superioribus obediatur: & ideo etiam inobe
 dientia

dientia qua quis inobediens est preceptis superiorum,
 est peccatum mortale quasi diuine dilectioni contrarium,
 secundum illud ad Roma. qui potestati resistit, dei ordi
 nationi resistit. Contrariatur autem dilectioni proximi,
 in quantum superiori proximo subtrahit obedientiam
 quam ei debet, hæc Thomas sancte quidem & ca
 tholice, & hæc est doctrina scrupulis &
 ambagibus carens. Benedictus deus
 qui dedit hæc scire & pro
 ferre in sinceritate
 & charitate,
 AMEN.

Faint handwritten text at the top of the page, possibly a title or reference.

*ut quomodo intelligat^r X. figuratuz
in melchisedech*

193

